

Archeologienota

Boechout, Elfbunderweg (Alexander Franckstraat 34)

Deel II: Programma van Maatregelen

Projectcode: 2021C493

Belangrijk: De wetgeving met betrekking tot archeologie omvat enerzijds het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en anderzijds het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 die voor archeologie in werking traden op 1 juni 2016 en latere wijzigingen. Niet uitvoeren van het programma van maatregelen wordt door de Gewestelijke Afdeling Inspectie en Handhaving Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed beschouwd als een bouwmisdrijf en kan leiden tot sancties.

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., (2021), Boechout, Elfbunderweg, verslag van de resultaten van het bureauonderzoek, HAAST-rapport 2021-20, Bree, D/2021/12654/20

Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1 - B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018 - e-mail: rik@konijnenburg.com

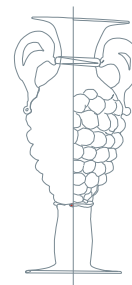
Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2021/12654/20

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: foto van de bestaande gebouwen en tuin vanuit west ©

<http://rusthuisavondvrede.be/accommodatie>

INHOUD

Programma van maatregelen

1. Administratieve gegevens
2. Aanleiding van het vooronderzoek
3. Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem
4. Onderzoeksstrategie, - methode, vervolgtraject
5. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk
6. Lijst met afbeeldingen
7. Bibliografie

Programma van maatregelen uitgesteld vooronderzoek

1. Administratieve gegevens

Projectcode	2021C493
Actoren	Rik van de Konijnenburg, OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Provincie	Antwerpen
Stad	Boechout
Deelgemeente	Boechout
Site	Elfbunderweg / Alexander Franckstraat 34
Kadastrale gegevens	Boechout, afd. 1, sectie D, percelen 72f9, 72y10(partim), 72g9, 72b9, 72c9, 72d9
Oppervlakte onderzoeksgebied	10.390 m ²
Kadastraal percelenplan	Fig. 2
Topografische kaart	Fig. 3
Relevante termen thesauri OE	bureauonderzoek

Bounding Box:

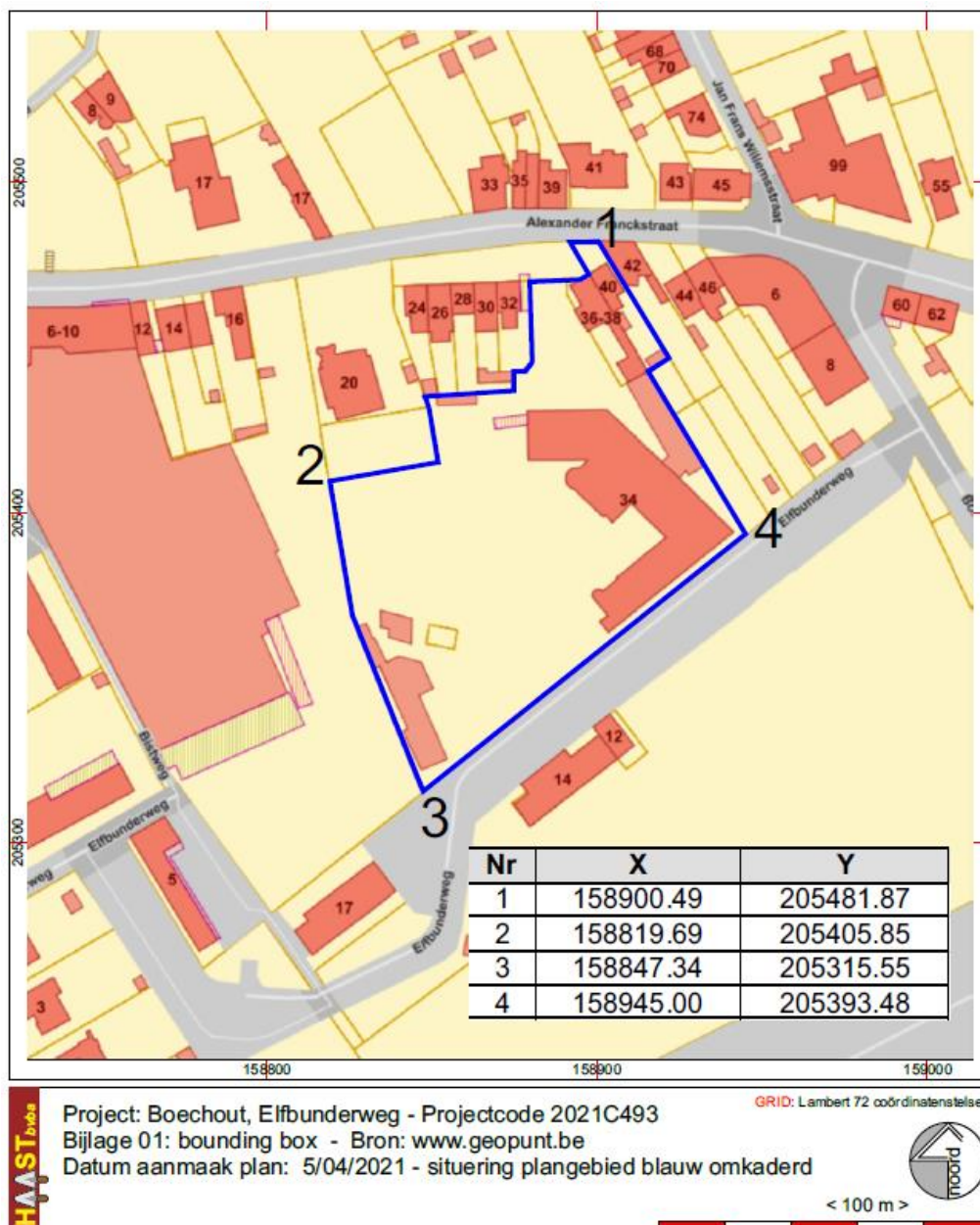
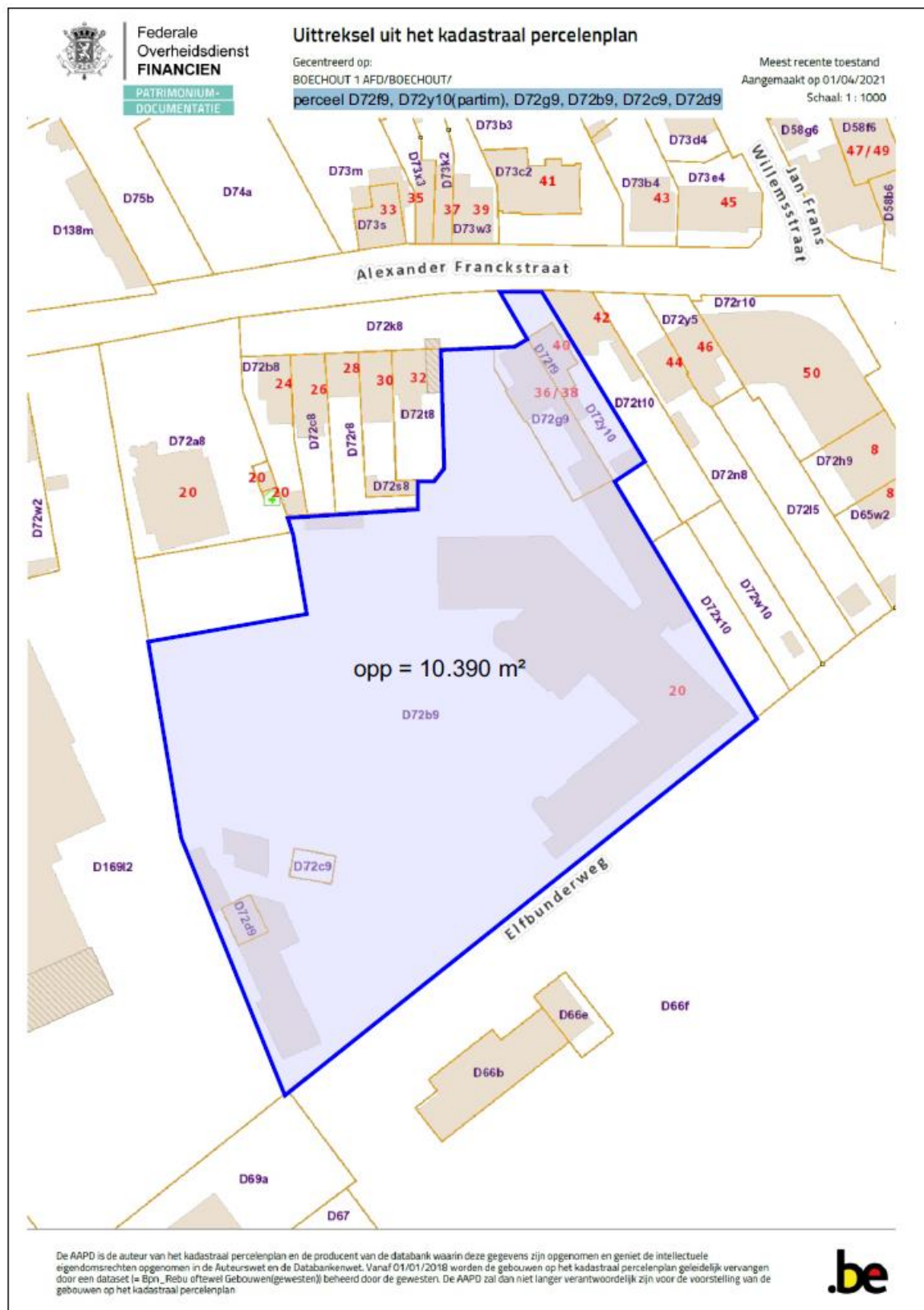

Fig. 1: Bounding Box

Kadastrale ligging: Boechout, afd. 1, sectie D, percelen 72f9, 72y10(partim), 72g9, 72b9, 72c9, 72d9.
Oppervlakte = 10.390 m²

2. Aanleiding van het vooronderzoek

Beschrijving van de geplande werken¹

De geplande werken worden gefaseerd uitgevoerd:

Fases:

1a: Afbreken van een gedeelte van de bijgebouwen

1b: afbreken 2 woningen

2: Bouwen van de nieuwe gebouwen

3: Afbraak van alle nog rechtstaande bestaande gebouwen (WZC, 2 woningen en rest van de bijgebouwen)

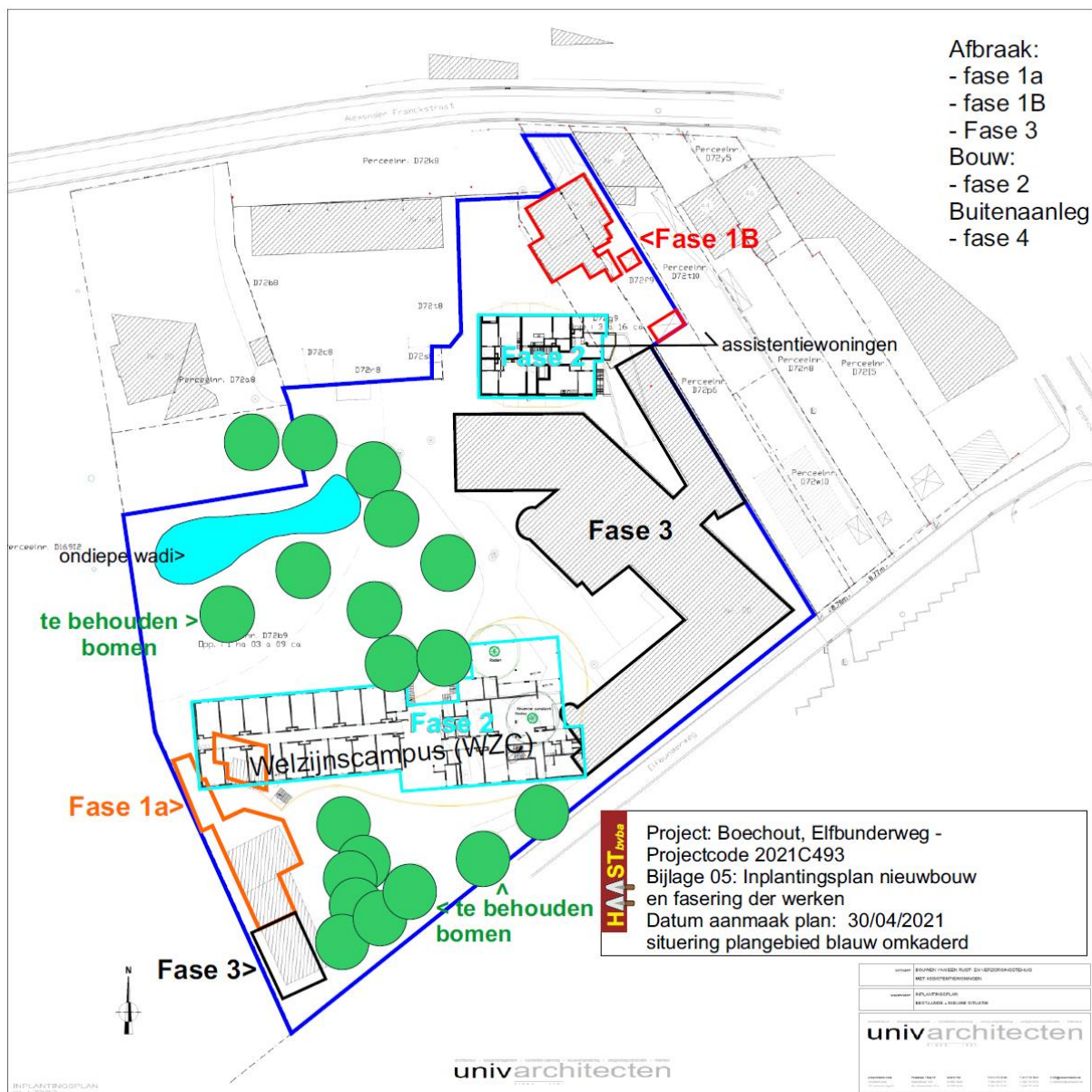

Fig. 3: fasering van de werken op plan zoals aangereikt

¹ Voor de plannen verwijzen we naar het verslag van het bureauonderzoek

Fase 1a en 1B omvatten de sloop van kleine bijgebouwen, fase 1a met een oppervlakte van 315 m², in de zuidwesthoek van het projectgebied en de afbraak van twee woningen (fase 1b) in de meest noordelijke hoek van het terrein aan de Alexander Franckstraat, huisnummers 36-38 en 40, met een gezamenlijke bebouwde oppervlakte van 320 m². Ook de aansluitende parking zal opgebroken worden om plaats te maken voor groenaanplant. De hoofdingang van het complex zal verschuiven van de Alexander Franckstraat naar de Elfbunderweg, die de zuidgrens van het projectgebied vormt. Van deze woningen konden we geen bouwplannen bemachtigen. Om privacy-redenen kregen we ook geen toegang tot de woningen. Het is niet geweten of deze woningen deels of geheel onderkelderde zijn. In deze fase zal ook het fysiotherapeutisch gebouw, gebouwd tegen het rusthuis, afgebroken worden (cf. fig. 15, bureauonderzoek, situering van het gebouw).

Fase 2 omvat de bouw van een blok assistentiewoningen in het noordelijke deel van het terrein en een welzijnscentrum in het zuidelijke deel.

De assistentiewoningen beslaan een oppervlakte van 295 m² die volledig onderkelderde zal worden. De kelder wordt aangezet op een diepte van 3,30 m onder het maaiveld en bestaat uit een betonnen kuip waarin bergruimten, technische ruimten, parkeerplaatsen voor auto's en standplaatsen voor fietsen/scootmobielen voorzien worden. Vanuit de aan te leggen parking en inrit vanuit de Elfbunderweg is een 5.40 m brede en 20.28 m lange inrit voorzien met een hellingspercentage van maximaal 15%. Voor de bouw van de assistentiewoning mag dus gerekend worden met een bouwput van tenminste 405 m².

Het welzijnscentrum in het zuidelijke terreindeel beslaat in totaal een oppervlakte van 1364 m². Het centrale en oostelijke gedeelte daarvan, 928 m², wordt onderkelderde. Die kelder, eveneens een betonconstructie; zal worden aangezet op een diepte van 3.55 m onder het maaiveld. De keldervloer, gewapend beton, heeft een dikte van 30 cm, de doorloophoogte van de kelder bedraagt 2.70 m. Het westelijke deel van deze bouw, 240 m² groot, zal gefundeerd worden op betonnen strookfunderingen aan te zetten op vorstvrije diepte, minimaal 90 cm onder het maaiveld. Het zelfde geldt voor een uitbouw aan de noordoosthoek van deze bouw. Die uitbouw heeft een oppervlakte van 196 m².

Fase 3 omvat de afbraak van het bestaande complex, welzijns-campus / rusthuis Avondvrede, met een totale oppervlakte van 1973 m². Die gebouwen zijn onderkelderde, deels met kruipleders, deels met een kelder op 2.46 m aangezet onder het maaiveld. De wanden van deze kelder zijn onderbouwd met zoolfunderingen, betonnen zolen van 25 cm dikte. Rondom deze bouw zijn rioleringsbuizen en putten aangelegd zoals blijkt uit het bouwplan. De verstoorde bodem reikt dus verder dan enkel de omtrek/oppervlakte van het gebouw *an sich*.

Fase 4: Ten slotte zal de tuin, waarvan het bomenbestand behouden dient te blijven, deels heraangelegd worden. Aan de Elfbunderweg wordt een nieuwe toegang tot het domein gecreëerd in uitgewassen beton. Deze beton wordt aangezet op een koffer bestaande uit 25 cm grove steenslag en 20 cm fijne steenslag. De betonnen afwerking zal een dikte hebben van tenminste 10 cm. Aansluitend worden in een halve cirkel parkeerplaatsen aangelegd in "toegankelijke verharding groen" (grasdallen). Rondom komt een plantvak met duinengras.

De tuinpaden worden aangelegd in verdicht dolomiet te storten op een 10 tot 15 cm dikke laag waterdoorlatende fijne steenslagfundering. Een zelfde funderingslaag zal tegen de gevels van de gebouwen aangebracht worden voor de aanleg van verharde boogvormige terrassen waarvan de afwerking zal bestaan uit platte keien. Voor de wandelpaden en terrassen dient gerekend te worden op een bodemingreep van maximaal 30 cm diepte, ook de diepte van de boordplaatjes van deze paden en terrassen. Van de bestaande beplanting wordt zoveel mogelijk behouden.

Onder alle verhardingen zal eerst een geotextiel aangebracht worden. Het aanbrengen van geotextiel dient om vermenging met de ondergrond te vermijden en om de drainagecapaciteit van de fundering te behouden.

In het westnoordwestelijke terreindeel, eigenlijk centraal in het westelijke deel wordt een ondiepe wadi aangelegd, een soort infiltratiebekken van maximaal 50 cm diepte.

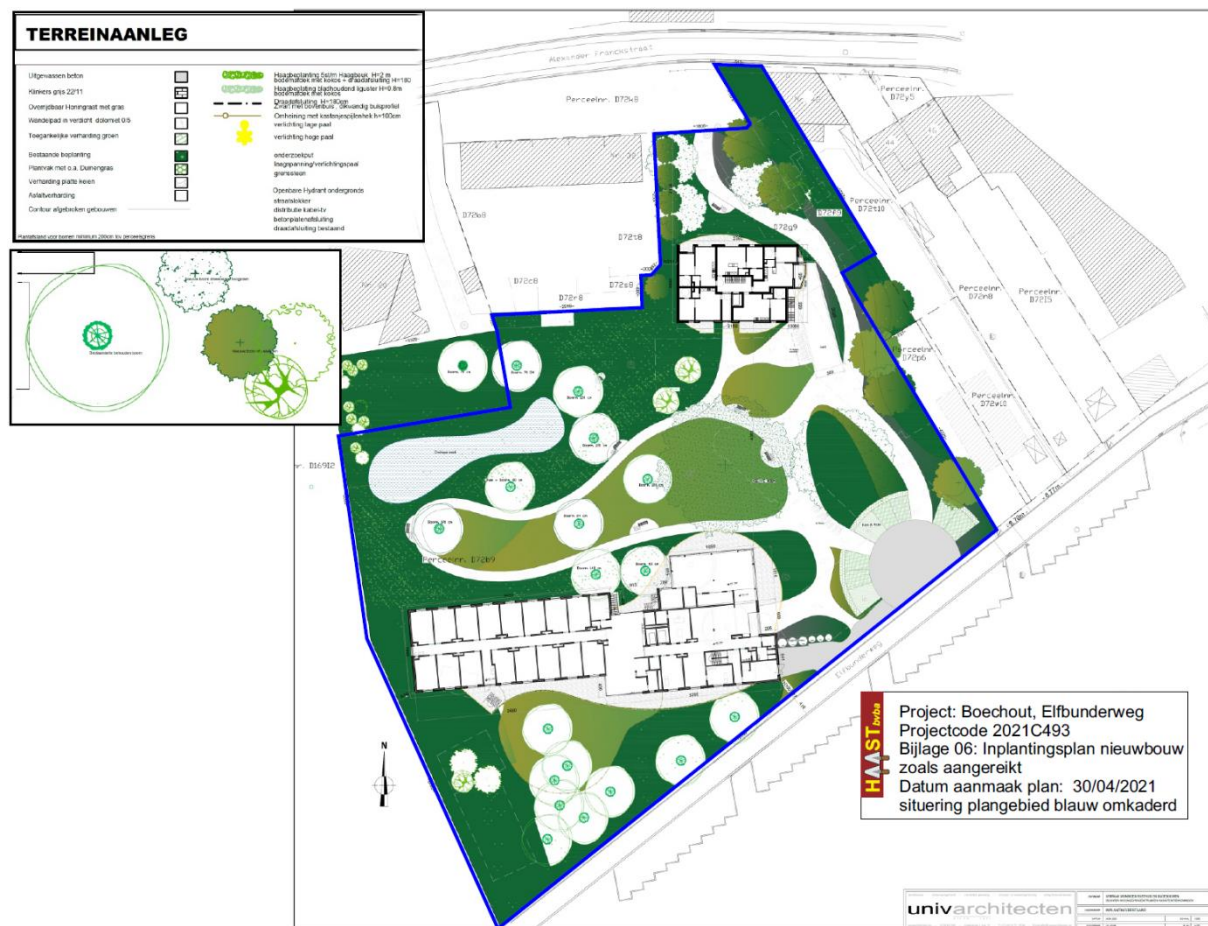

Fig. 4: Inplantingsplan nieuwbouw en nieuwe aanleg van het "park".

3. Resultaten van het bureauonderzoek

De bestaande bronnen bevatten geen informatie over het archeologisch potentieel van het terrein. Het terrein werd bodemkundig gekarteerd als een OB-bodem, mogelijk was het oorspronkelijk een Lca-bodem. Hydrografisch en topografisch ligt het terrein weliswaar op een licht van zuidwest naar noordoost dalend terrein, af te leiden van het digitaal hoogtemodel op macroschaal (fig. 25) maar het terrein is -recent- sterk herwerkt met duidelijk van het multidirectionale hill shademodel (fig. 23 en 24) af te lezen niveauverschillen en de afstand tot een natuurlijke waterbron, noodzakelijk om te overleven zeker voor nomadische familieclans is te groot. Er is geen sprake van een gradiëntzone, een overgangsgebied van nattere naar drogere zones waarin meestal kampplaatsen en nederzettingen van jagers-verzamelaars en vroege landbouwnederzettingen worden aangetroffen. Ook uit de centraal archeologische inventaris (CAI) zijn er geen indicaties af te leiden voor aanwezigheid van archeologische relictten binnen het projectgebied. Zoals eerder al geschreven, geen enkele van de waarnemingen in de omgeving kan als indicatief beschouwd worden voor het aantreffen van waardevolle archeologische sporen / relictten binnen het projectgebied. Losse vondsten van enkele munten kunnen immers beschouwd worden als “verloren voorwerpen” en aardewerk zonder verdere determinatie of datering, zoals bijvoorbeeld van de bijna aan het projectgebied grenzende vindplaats 152018, is mogelijk te beschouwen als mestafval afkomstig van beerputten van nabijgelegen oude boerderijen / hoeven, bijvoorbeeld van waarneming 105677 of 113132.

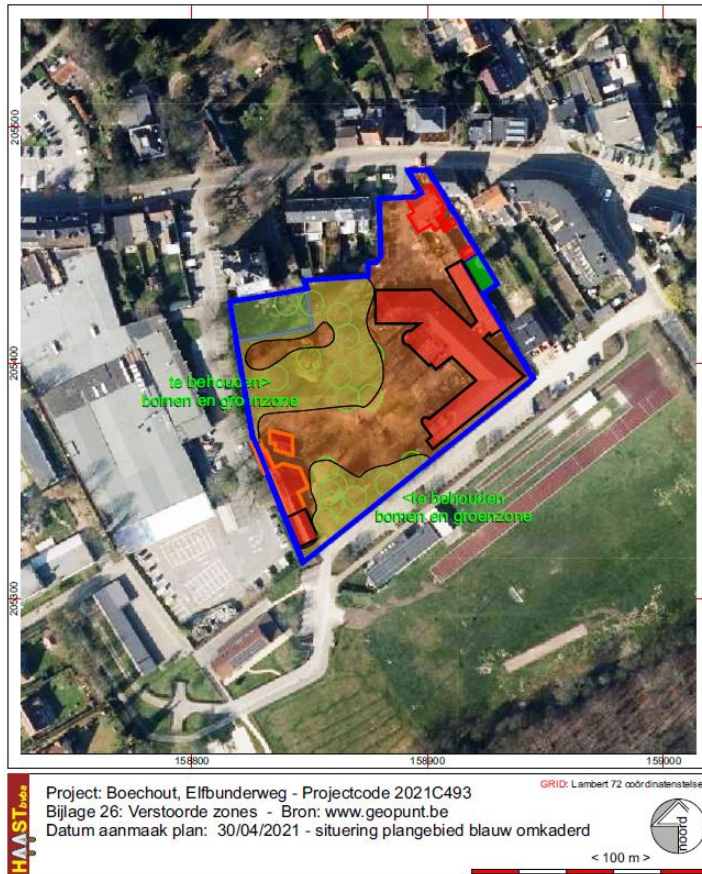
De meest waardevolle vindplaats/waarneming, locatie 105067, is gesitueerd op ca. 400 m ten zuidoosten van het projectgebied. Op “tussenliggende” vindplaatsen, 152016 en 152018 bleven de vondsten beperkt tot “aardewerk, datering onbepaald”. Opvallend ook, alle bekende vindplaatsen/waarnemingen zijn ten zuidwesten, zuiden en zuidoosten van het projectgebied gesitueerd. Het archeologisch potentieel van het projectgebied kan daarom als laag worden ingeschat.

- *In welke zones is verder vervolgonderzoek noodzakelijk indien archeologisch erfgoed potentieel aanwezig is en bedreigd wordt ten gevolge van de geplande ingrepen?*

Het aanduiden van zones voor verder onderzoek is enerzijds moeilijk omwille van de fasering van de werken en het behoud van het grootste gedeelte van het park en anderzijds omwille van het eerder lage archeologisch potentieel van het projectgebied. Belangrijk is dat de zones waar sloopwerken gebeuren en nieuwbouw ingeplant is, in eerste instantie worden onderzocht om een eerste inzicht te krijgen in de archeologische waarde en vooral de bodemkundige opbouw van het terrein. In die zin werd een voorstel van inplanting van landschappelijke boringen en proefsleuven opgemaakt. De verdere modaliteiten en aanpak worden besproken in het programma van maatregelen toegevoegd aan deze archeologienota. Er kan immers niet met zekerheid besloten worden dat het terrein geen archeologische erfgoedwaarden bevat. In de nabijheid van het projectgebied zijn een hele reeks waarnemingen / vindplaatsen bekend. Geen enkele van die waarnemingen kan als indicatief beschouwd worden voor het aantreffen van waardevolle archeologische sporen / relictten binnen het projectgebied. Losse vondsten van enkele munten kunnen immers beschouwd worden als “verloren voorwerpen” en aardewerk zonder verdere determinatie of datering, zoals bijvoorbeeld van de bijna aan het projectgebied grenzende vindplaats 152018, is mogelijk te beschouwen als mestafval afkomstig van beerputten van nabijgelegen oude boerderijen / hoeven, bijvoorbeeld van waarneming 105677 of 113132. Maar, dit neemt niet weg dat binnen het projectgebied wel waardevolle archeologische sporen kunnen aangetroffen worden.

Verstoorde zones:

Binnen het projectgebied kunnen de momenteel bebouwde zones beschouwd worden als verstoorde zones. Mede gelet op de - mogelijke - oorspronkelijke bodemopbouw, een Lca-bodem met een dunne Ap-horizont, is de kans zeer groot dat, indien archeologische sporen aanwezig waren, deze deels of zelfs volledig vernietigd zijn bij de bouw van de panden die momenteel op het terrein aanwezig zijn. In

de directe omgeving van het bestaande rusthuis zijn in de wegenis ook meerdere putdeksels van de riolering aanwezig. Die riolering is momenteel aangesloten op de riolering in de Alexander Franckstraat.

Het verplicht behoud van bomen en vrijwaring van een groot deel van het park van bodemingrepen, is geen verstoring, maar een inperking van de zone, die mogelijk in aanmerking zou komen voor archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem. Anderzijds dient er ook op gewezen dat de huidige aanleg van de tuin met heuveltjes en dalen mogelijk ook een vernietiging of tenminste sterke roering van de oorspronkelijke bodemopbouw heeft teweeggebracht.

Fig. 5: Verstoorde zone en projectie van de te vrijwaren groenzone en behoud van bomenbestand op de luchtfoto uit 2020

Besluit en advies:

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek en rekening houdend met de geplande bodemingrepen, nieuwbouw en sloopwerken, behoud van groenaanplant en bomen wordt ondanks het feit dat:

- Er geen directe of indirecte indicaties zijn voor aanwezigheid van archeologisch waardevol erfgoed binnen het projectgebied af te leiden uit de waarnemingen en vondstmeldingen in de directe omgeving van het projectgebied. De archeologische verwachting is laag tot matig, het archeologisch potentieel is door eerdere bouwingrepen eerder laag in te schatten,
- De oorspronkelijke bodemopbouw bestond uit een slechts dunne Ap-horizont waardoor met hoge waarschijnlijkheid kan gesteld dat in de huidige bebouwde zones eventueel aanwezige sporen deels of geheel vernietigd zijn door de bouwactiviteiten. Ook de parkzone lijkt heraangelegd zoals blijkt uit het geïnterpoleerd multidirectionale hill shademodel. Maar, die zone dient met uitzondering van de zone waar de wadi aangelegd zal worden, gevrijwaard van bodemingrepen omwille van het verplicht behoud van bomen.

- Het terrein, eventueel beschikbaar voor archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem, wordt beperkt door enerzijds het behoud van bomen en delen van het bestaande park, anderzijds door de fasering van de geplande sloop- en bouwactiviteit waardoor het gebied dat feitelijk in aanmerking zou komen voor verder onderzoek in eerste instantie beperkt is tot de zones waar de huizen afgebroken worden en de bijhorende tuinen, de zone waar de assistentiewoningen gebouwd worden, de zone voor aanleg van de wadi en de zone voor de bouw van het welzijnscentrum (WZC),
- De fasering in de geplande werken en het behoud van de werking van het rusthuis tot de nieuwbouw klaar is, de toegankelijkheid tot het terrein enigszins bemoeilijkt voor een degelijke archeologische evaluatie van het projectgebied.

toch een landschappelijk bodemonderzoek opgelegd eventueel gevolgd door een beperkt proefsleuvenonderzoek om het terrein alsnog landschappelijk en archeologisch te kunnen evalueren en eventueel waarderen.

Het landschappelijk booronderzoek is beperkt tot de zones waar de wadi voorzien is, de zone waar de welzijns-campus gebouwd wordt en de zone waar de assistentiewoningen gebouwd worden.

Indien uit dat onderzoek blijkt dat er in die zones een archeologisch niveau kan aangetroffen worden, dan volgt **een gefaseerd proefsleuvenonderzoek**. Gefaseerd omwille van de fasering in de bouwplannen.

In een **eerste fase** worden dan proefsleuven aangelegd in de zone waar de welzijns-campus wordt gebouwd, de zone waar de assistentiewoningen gebouwd worden en de zone waar de wadi aangelegd wordt. De aanleg van een proefsleuf ter hoogte van de zone waar de wadi komt kan beschouwd worden als een proefsleuf / kijkvenster om een duidelijke afbakening te kunnen maken voor een eventueel vervolgonderzoek indien toch waardevolle sporen zouden aangetroffen worden of om de schijnbare afwezigheid van sporen te verifiëren.

In een **tweede fase**, de zone van het huidige rusthuis en buitenaanleg (terras, toegangsweg en bijgebouw), in deze zone is geen voorafgaand landschappelijk booronderzoek mogelijk gelet op de verharding in asfalt en het gebruik van het terrein als toegang tot het rusthuis en buitenterras. De zone is echter ongeveer 1800 m² groot, 18 a, waarvan ca. 45% bestaat uit kelders, en kan daarom niet bij voorbaat beschouwd worden als een zone vrij van verder archeologisch onderzoek. Omdat er ook aanwijzingen zijn dat onder de geasfalteerde delen van dit terreindeel een netwerk aanwezig is van nutsleidingen (riolering, water, mogelijk ook elektriciteit), is het aangewezen om **in eerste instantie de opbraak van het geasfalteerde terreindeel archeologisch te volgen**. Indien dan blijkt – eventueel na enkele controleboringen – dat er in deze zone nog een archeologisch niveau kan aangetroffen worden, dan volgt aansluitend een **proefsleuvenonderzoek**.

De Randvoorwaarden

De landschappelijke boringen in de tuin, ter hoogte van de plaats waar het nieuwe rusthuis (WZC) komt, kunnen uitgevoerd van zodra de directie van het rusthuis daar toestemming voor geeft. Het grootste deel van dat terreindeel is momenteel in gebruik als een klein dierenpark. De sloopwerken in fase 1a en 1b en in fase 3 mogen uitgevoerd tot maaiveldniveau, verhardingen en vloeren mogen opgebroken worden, maar kelders en funderingen dienen uitgebroken onder begeleiding van een archeoloog. Landschappelijke boringen ter hoogte van de plaats waar de Assistentiewoningen komen kunnen uitgevoerd van zodra het asfalt en de onderliggende fundering opgebroken zijn.

Eventuele proefsleuven worden aangelegd op basis van het beschikbare terrein na uitvoering van fase 1a en 1b en na uitvoering van fase 3 van de geplande werken. De meest noordelijke proefsleuf, in de tuinen van de af te breken woningen dient, indien er geen kelders aanwezig zijn onder de woningen, doorgetrokken te worden tot in de oppervlakte ingenomen door die woningen. De andere sleuven zijn beperkt tot de zones die geroerd zullen worden voor nieuwbouw en/of sloopwerken, rekening houdend met de beschikbare ruimte, het behoud van bomen en behoud van bestaande groenaanleg.

Uitstel van veldwerk is gerechtvaardigd omwille van juridische redenen; er is nog geen machtiging of vergunning voor de sloopwerken en de af te breken woningen zijn nog bewoond.

4. Onderzoeksstrategie, - methode, vervolgtraject

De meest aangewezen manier om het terrein landschappelijk en archeologisch te waarderen is ons inzien een **landschappelijk booronderzoek** eventueel – afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek - gevolgd door een gefaseerd **proefsleuvenonderzoek** door middel van parallelle proefsleuven van 4 en 2 m breed over de oppervlakte van het bedreigde terrein. De oriëntatie van de proefsleuven is afhankelijk van de beschikbare ruimte.

Indien tijdens deze prospecties voldoende aanwijzingen worden aangetroffen voor een archeologisch interessante site die kennisvermeerdering kan opleveren voor het gebied en de regio dan zal een vervolgonderzoek worden opgelegd in de vorm van een archeologische opgraving hetzij binnen een afgebakende zone, hetzij over heel de oppervlakte van het bedreigde terrein. Dit is echter pas mogelijk na bekrachtiging van een nota archeologie met de resultaten van het archeologisch vooronderzoek gekoppeld aan een programma van maatregelen.

Op basis van een afweging van de verschillende onderzoeksmethodes, opgenomen in de bureaustudie toegevoegd aan dit programma van maatregelen, blijkt dat een landschappelijk booronderzoek, eventueel gevolgd door een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem doormiddel van een proefsleuvenonderzoek, de meest efficiënte en aangewezen methode, ook kosten-baten gewijs, om het terrein verder archeologisch te evalueren en te waarderen naar mogelijke kennisvermeerdering met betrekking tot de archeologische kennis omtrent het projectgebied en zijn omgeving.

Het landschappelijk booronderzoek

Om de intacte staat van het bodemarchief te achterhalen is het noodzakelijk een **landschappelijk bodemonderzoek** uit te voeren. De boorpunten beperken zich tot de bedreigde zones binnen het projectgebied rekening houdend met de van bodemingrepen te vrijwaren zones en de tuinen van de woningen aan de Alexander Franckstraat.

Het booronderzoek wordt uitgevoerd met een edelmanboor met een kop van 7cm. De boringen worden verspreid over het terrein geplaatst, met een voldoende aantal om de bodemkundige situatie te begrijpen. De Code van Goede Praktijk schrijft voor een minimum van 7 tot 10 boringen per hectare. Er

worden 12 boorpunten voorgesteld zodanig verspreid over het terrein dat zowel de zone waar de assistentiewoningen als de zone waar de wadi en de welzijns-campus onderzocht kunnen worden en de tuinen van de af te breken woningen aan de Alexander Franckstraat. De boringen dienen tot minstens 30 cm in de C-horizont te worden uitgevoerd. Ter hoogte van de te bouwen welzijns-campus, in het zuidzuidwestelijke deel van het projectgebied, worden 6 boringen voorzien omwille van het heuvelachtige, geaccidenteerde terrein en de aanwezigheid van een gedempt vijvertje.

De te beantwoorden onderzoeksvragen bij het landschappelijk booronderzoek:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Heeft de aanleg van de tuin(en) een verstoring van de bodem meegebracht? Zo ja, in welke mate?
- Is er sprake van (een) begraven / afgedekte bodem(s)?
- Is er nog een archeologisch interessant niveau aanwezig in de direct bedreigde zones en zo ja, op welke diepte situeert zich het potentieel archeologisch niveau?

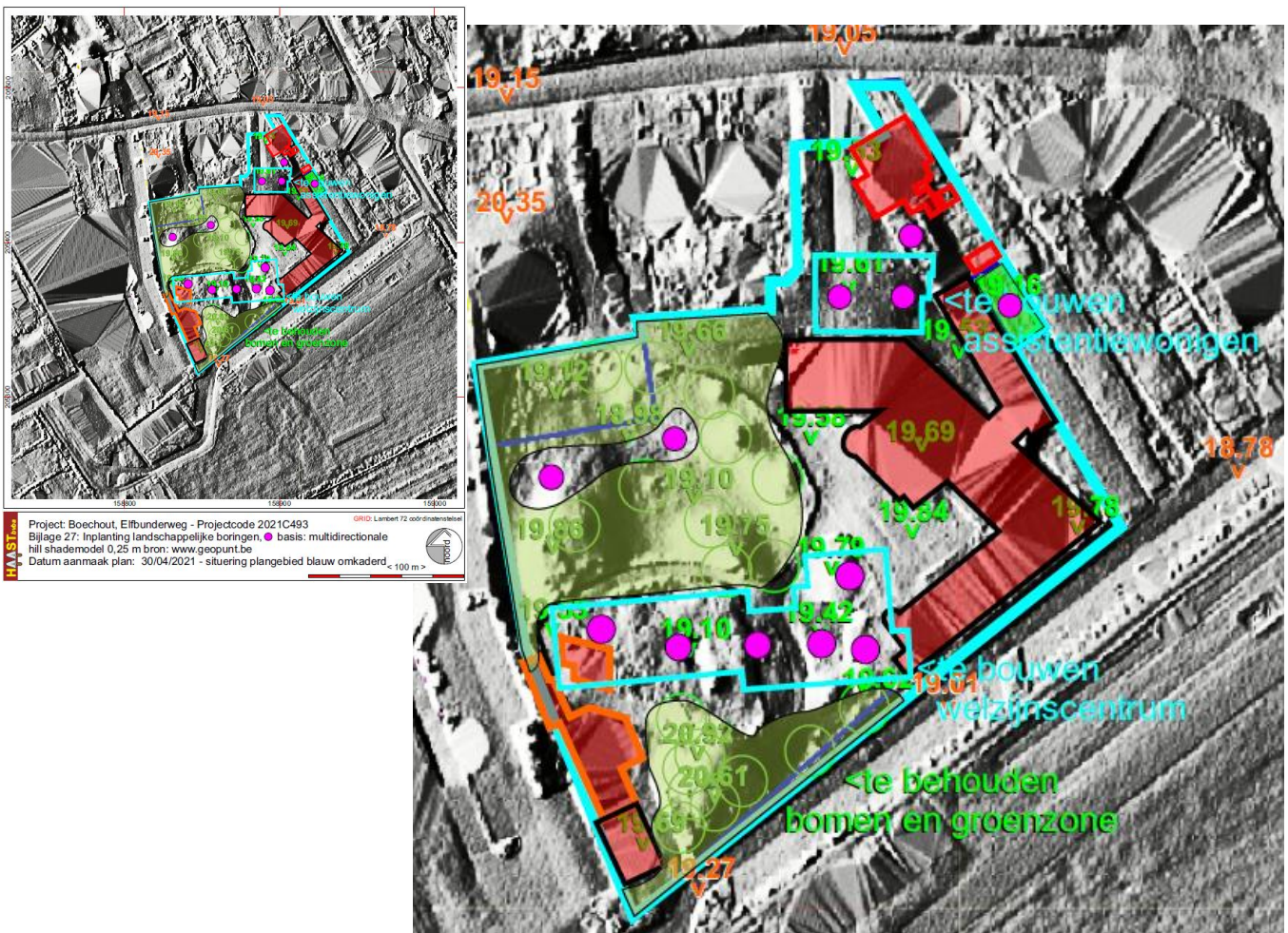

Fig. 6: Inplantingsplan van de boorpunten voor het landschappelijk bodemonderzoek

Mogelijk vervolgtraject:

Afhankelijk van de resultaten van het vooronderzoek door middel van landschappelijke boringen, kan besloten worden tot het uitvoeren van verschillende onderzoeken. Het onderzoeksdoel voor dit uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is om na te gaan wat het potentieel is van het plangebied voor de aanwezigheid en bewaring van vindplaatsen die op basis van het bureauonderzoek kunnen verwacht worden. Om dit te kunnen vaststellen is, na het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem een vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk.

Afhankelijk van de resultaten van de landschappelijke boringen kan een deel van het terrein uitgesloten worden van verder onderzoek, bijvoorbeeld indien blijkt dat bepaalde zones zijn verstoord door recente vergravingen.

Eventueel vervolgonderzoek: een proefsleuvenonderzoek

Er wordt gewerkt in fasen aangezien het bestaande rusthuis en bijhorend terras aan de westzijde van de bouw pas af- en opgebroken worden na voltooiing van de nieuwbouw en verhuis van de residenten.

Fase 1: (proefsleuven geel ingekleurd op fig. 6), aansluitend bij de werken uit te voeren in fase 1a en 1b

Om een dekingspercentage te bereiken van ongeveer 10% van de beschikbare oppervlakte, rekening houdend met de beschikbare oppervlakte en om een optimaal inzicht te bekomen in de archeologische waarde van het terrein, wordt aangeraden in fase 1 te werken met proefsleuven van 4 meter breed. Proefsleuf 1 is gesitueerd in het noordelijke terreindeel in de tuinen van de af te breken woningen, proefsleuf 2 ligt in de zone waar de nieuwe assistentiewoningen gebouwd zullen worden, proefsleuf 4 ligt in de zone waar de ondiepe wadi wordt aangelegd en proefsleuf 4 is gesitueerd op de plaats waar het nieuwe welzijnscentrum gebouwd wordt. De proefsleuf ter hoogte van de geplande wadi kan beschouwd worden als een kijkvenster om enerzijds een duidelijke afbakening te kunnen maken voor een eventueel vervolgonderzoek indien toch waardevolle sporen zouden aangetroffen worden of om de schijnbare afwezigheid van sporen te verifiëren.

Bijkomende kijkvensters kunnen aangelegd worden, ook als er geen sporen worden aangetroffen en dienen dan om de schijnbare afwezigheid van de sporen te verifiëren, maar rekening houdend met de van bodemingrepen te vrijwaren zones.

De proefsleuven dienen te worden aangelegd met een graafmachine met een gave graafbak van minstens 1,80 m breedte. Een kantelbare bak geniet de voorkeur maar is niet noodzakelijk.

De oriëntatie van de proefsleuven is bepaald door de beschikbare ruimte.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient de nodige aandacht te gaan naar de bodemopbouw in het plangebied. In elke proefsleuf wordt een profielkolom aangelegd die tenminste 60 cm diep reikt in de C-horizont. Tevens dienen het aangelegde vlak alsook de storthopen met een metaaldetector op signalen gecontroleerd te worden.

Te beantwoorden onderzoeksvragen:

- Zijn er sporen of structuren aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Komt het projectgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte sporendensiteit?
- Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel vervolgonderzoek?

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ. Om te bepalen of het onderzoeksdoel is bereikt, gebruikt de erkende archeoloog de volgende criteria:

Oppervlaktecriterium

Aangezien het principe van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek gebaseerd is op een statistische manier van werken is het van belang dat een voldoende ruime dekking wordt verkregen. Bovendien is het van belang dat de spreiding van de sleuven over het hele terrein gewaarborgd wordt zodat uitspraken kunnen worden gedaan over het hele terrein.

Inhoudelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden voldoende onderzoeken zodat uitspraken kunnen worden gedaan over onder meer datering, interpretatie en onderlinge samenhang van sporen.

Ruimtelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden zodanig onderzoeken dat hij een uitspraak kan doen over de ruimtelijke spreiding van een of meerdere archeologische vindplaatsen in het plangebied.

Fase 2: (proefsleuven magenta ingekleurd op fig. 6), aansluitend bij de werken uit te voeren in fase 3 van de werken

In deze zone is geen voorafgaand landschappelijk booronderzoek mogelijk gelet op de verharding in

asfalt en het gebruik van het terrein als toegang tot het rusthuis en buitenterras. De zone is echter ongeveer 1800 m² groot, 18 a, waarvan ca. 45% bestaat uit kelders, en kan daarom niet bij voorbaat beschouwd worden als een zone vrij van verder archeologisch onderzoek. Omdat er ook aanwijzingen zijn dat onder de geasfalteerde delen van dit terreindeel een netwerk aanwezig is van nutsleidingen (riolering, water, mogelijk ook elektriciteit), is het aangewezen om **in eerste instantie de opbraak van het geasfalteerde terreindeel archeologisch te volgen**. Indien dan blijkt – eventueel na enkele controleboringen - dat er in deze zone nog een archeologisch niveau kan aangetroffen worden, dan volgt aansluitend een **proefsleuvenonderzoek**.

Er worden drie proefsleuven aangelegd, min of meer noordwest – zuidoost georiënteerd. De proefsleuven worden aangelegd ter hoogte van het huidige terras en de zone achter het bestaande en af te breken rusthuis aangezien die zones het minst verstoord zullen zijn en de kans op het aantreffen van mogelijke archeologische relictten in die zones het grootst is.

De proefsleuven zijn 2 meter breed. Kijkvensters kunnen aangelegd worden, ook als er geen sporen worden aangetroffen en dienen dan om de schijnbare afwezigheid van de sporen te verifiëren.

De proefsleuven dienen te worden aangelegd met een graafmachine met een gave graafbak van minstens 1,80 m breedte. Een kantelbare bak geniet de voorkeur maar is niet noodzakelijk.

De oriëntatie van de proefsleuven is bepaald door de beschikbare ruimte.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient de nodige aandacht te gaan naar de bodemopbouw in het plangebied. Tevens dienen het aangelegde vlak alsook de storthopen met een metaaldetector op signalen gecontroleerd te worden.

Te beantwoorden onderzoeksvragen:

- Zijn er sporen of structuren aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Komt het projectgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte sporendensiteit?
- Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel vervolgonderzoek?

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ. Om te bepalen of het onderzoeksdoel is bereikt, gebruikt de erkende archeoloog de volgende criteria:

Oppervlaktecriterium

Aangezien het principe van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek gebaseerd is op een statistische manier van werken is het van belang dat een voldoende ruime dekking wordt verkregen. Bovendien is het van belang dat de spreiding van de sleuven over het hele terrein gewaarborgd wordt zodat uitspraken kunnen worden gedaan over het hele terrein.

Inhoudelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden voldoende onderzoeken zodat uitspraken kunnen worden gedaan over onder meer datering, interpretatie en onderlinge samenhang van sporen.

Ruimtelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden zodanig onderzoeken dat hij een uitspraak kan doen over de ruimtelijke spreiding van een of meerdere archeologische vindplaatsen in het plangebied.

5. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er wordt niet verwacht dat afwijkingen van de Code van Goede Praktijk zich zullen/kunnen voordoen.

6. Lijst met afbeeldingen

Fig. 1: Bounding Box

Fig. 2: Uittreksel uit het kadasterplan

Fig. 3: fasering van de werken op plan zoals aangereikt

Fig. 4: Inplantingsplan nieuwbouw en nieuwe aanleg van het “park”.

Fig. 5: Verstoorde zone en projectie van de te vrijwaren groenzone en behoud van bomenbestand op de luchtfoto uit 2020

Fig. 6: Inplantingsplan van de boorpunten voor het landschappelijk bodemonderzoek

Fig. 7: Voorstel van inplanting van de proefsleuven

7. Bibliografie

Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0

HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., ERVYNCK, A., 2016, Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48, Brussel, agentschap Onroerend Erfgoed - Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

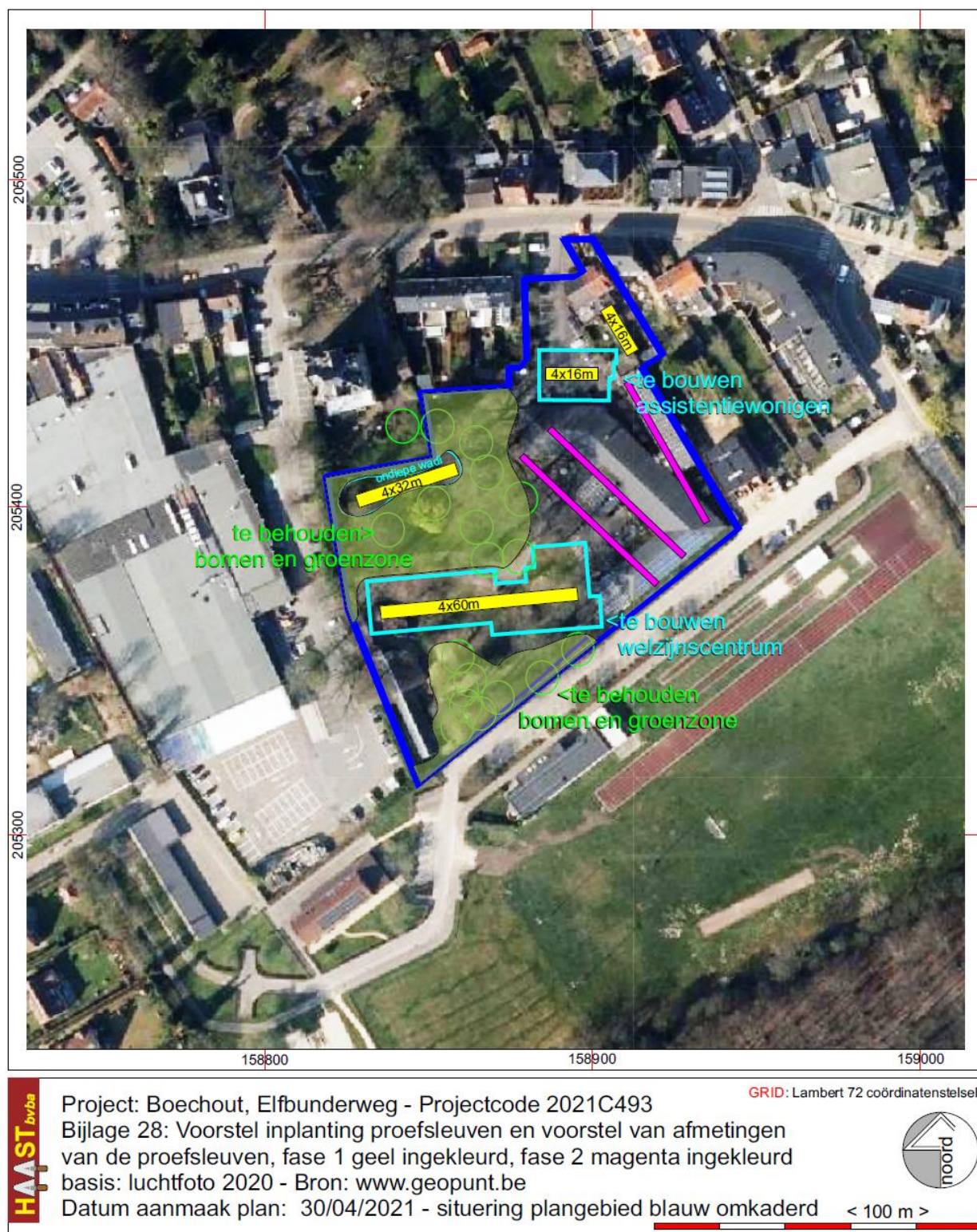

Fig. 7: Voorstel van inplanting van de proefsleuven